

regizor – și mai ales un regizor tânăr – pune în scenă o piesă românească, el chiar a dorit să pună în scenă acea piesă, iar nu a cedat rugămintilor sau amenințărilor conducerii teatrului; este, în lipsă de altceva, și acesta un câștig.

La o astfel de concluzie îndeamnă spectacolul recent absolventului (1998) regizor Șerban Puiu cu *Există nervi*, piesă soresciană destul de rar jucată, pentru că e socotită mai puțin importantă. E adevărat, în comparație cu densitatea materiei lirico-filozofice din *Paracliserul*, *Iona* sau *Matca*, ori cu amploarea viziunii istorico-ironice din *Răceala* sau *A treia țeapă*, narațiunea sumară despre omul ce-și vede locuința invadată, din senin, de felurite făpturi convinse că se află într-un compartiment de tren poate părea ne semnificativă, chiar derizorie. În adâncurile textului, sub farmecul replicilor de un umor adesea păstos, à la Băieșu, se ascunde însă o disperare acută, aproape dureroasă, care „umanizează” problematica piesei (altminteri, destul de seacă) și o face sensibilă pentru receptor.

Este ceea ce izbuteste, înainte de orice, montarea lui Șerban Puiu: să dea carne și sânge paradoxurilor absurd-umoristice debitate – dacă nu cumva „intrupate” de eroii lui Sorescu. Regizorul înscenează în registru realist această istorie complet nerealistă, potențând prin contrast efectele replicii. Tot realist joacă și actorii; fiecare dă personajului său viață și consistență, scoțându-l din zona abstracțiunilor – fertilă, poate, conceptual, dar rareori „digerabilă” în fotoliul de spectator. Vlad Zamfirescu și Ion Besoiu își împart prim-planul atenției, cu neașteptată autoritate, cel dintâi, cu neașteptată mobilitate, cel de-al doilea. Îi secondează armonios Alina Berzunțeanu, Gheorghe Ifrim și – într-o apariție perfect construită, deși extrem de scurtă – Andreea Bibiri. Sarcina de a sugera planul (să-i zicem) metafizic al intrigii este asumată și fericit dusă la capăt de scenografie: decorul lui Andu Dumitrescu (care a semnat până acum Marius Alexandru Dumitrescu) are ca element capital o ușă foarte ingenios construită, ce se deschide spre două lumi diferite, una interioară și una exterioară.

Vlad Zamfirescu și Ion Besoiu

Dincolo de buna-dispoziție produsă de inteligența scriiturii soresciene, sentimentul pe care îl trezește spectacolul – făcând, parcă, ecou disperării subliminale a textului – este că, în spațiul cultural românesc, absurdul e mai mult decât un curent sau o modalitate de expresie: o stare de spirit și, adeseori, o stare de fapt, multiformă și tenace.

Alice Georgescu

Trezirea din somn

CASA DE PE GRANIȚĂ, după Slawomir Mrożek ● TEATRUL „ANDREI MUREȘANU” din SFÂNTU GHEORGHE și CENTRUL DE CULTURĂ ARCUȘ ● Data reprezentăției: 26 ianuarie 2001 ● Adaptarea și regia: Szabó K. István ● Scenografia: Damokos Csaba ● În distribuție: Nelu Roman, Ina Andriucă, Adrian Ancuța, Valentin Cazacu, Ileana Surdu, Tudor Smoleanu, Radu Claudiu Sandu, Mirela Bucur Pal, Camelia Paraschiv, Duța Guruianu, Sergiu Aliuș, Tiberiu Tudoran.

★★★

Ina Andriucă, Adrian Ancuța și Nelu Roman

foto: Octavian Tibăr

Unii spun despre Slawomir Mrożek că este un autor datat. Dar asta nu-i împiedică pe regizorii români (mai ales pe cei tineri) să se ocupe de dramaturgia sa. Iar atunci când ei au un gând coerent, încercând să-i dezghioace piețele până la înțelesul ultim, montările lor se bucură de un deosebit succes. Szabó K. István, absolvent de anul trecut al secției Regie de teatru (UAT din Târgu-Mureș), s-a încumetat să pună în scenă *Casa de pe graniță*. Spun încumetat, pentru că, de la părăsirea de către Radu Macrinici a scaunului directorial și până la ocuparea acestuia de către Doru Mareș, Teatrul „Andrei Mureșanu” pare să fi avut parte de o lungă hibernare. Or, somnul adânc al unei trupe duce la lene și deprofesionalizare. În asemenea context, premiera de la Sfântu Gheorghe a constituit pentru mine o plăcută surpriză. Scoși din amotire, actorii s-au străduit – unii dintre ei chiar reușind – să interpreteze cu grijă situațiile iscate de împrejurarea absurdă că granița

dintre două state este așezată exact în mijlocul unei case; fapt care face ca o parte din aceasta să rămână în posesia respectivei familii, în vreme ce la cealaltă parte să se poată ajunge doar cu ajutorul pașaportului. O seamă de grăniceri - personaje bizare, îmbrăcate și machiate excentric - apărând de peste tot (unul chiar prin acoperiș, asemeni lui Moș Crăciun, dar fără să aibă figura blajină a acestuia) stau de veghe ca nu cumva legile și ordinea să fie încălcate. Membrii familiei, pe care la început i-a amuzat gândul de a deveni vajnicii proprietari ai unei... granițe, ba au mai și sperat să aibă unele avantaje de pe urma afacerii, se simt din ce în ce mai agresați de toți intrușii care se perindă prin casa lor cu diferite treburi... de stat. În asemenea conjunctură, fiecare reacțio-

nează altfel, ajungându-se la o ne-maipomenită harababură. Spiritul piesei își găsește pe deplin relevanță în cadrul scenografic, construit cu multă imaginație, din puține elemente. De un alb pur, dulapul, ușa, masa, closetul sunt toate puternic înclinate într-o parte. Stau să se scufunde. Păcat numai că nu toți (și mai ales nu permanent) actorii au știut să se folosească de simbolistica obiectelor. De pildă, cei doi diplomați (Tudor Smoleanu și Radu Claudiu Sandu) dau valoare la început fiecărui element din decor, dar pe parcursul reprezentației uită să mai facă acest lucru. Mai mult, dacă Ina Andriucă (Nevasta), Ileana Surdu (Mama) și, pe alocuri, Adrian Ancuța (Tata), Mirela Bucur Pal și Camelia Paraschiv (Grănicerii) au optat pentru un joc suprealist,

foarte sugestiv, materializat prin gesturi ample, adesea dezarticulate (de marionete prost mănuite), disproporționate în raport cu situațiile, precum și prin rostirea replicilor în diverse registre vocale, taman personajul principal (Soțul) a fost interpretat de Nelu Roman într-un stil profund realist. Totuși, oricât de curios ar părea, acest melanj nu a dăunat întregului, dimpotrivă, i-a conferit o anume stranietate. Grav a fost doar faptul că, atunci când unul dintre eroi „și-a făcut numărul”, ceilalți au stat cuminți „pe margine” așteptând să le vină și lor rândul. Este evident faptul că Szabó K. István a gândit îndelung acest spectacol; rezultatul poate fi socotit pe deplin mulțumitor.

Marinela Tepuș

Un spectacol de autor

La Teatrul de Stat din Arad, o tânără regizoare, conștientă de respectul datorat textului dramatic, este, în același timp, fascinată de posibilitatea de a se elibera de forma scrisă, de a da noi sensuri actului scenic, în care se exprimă imaginația ei creatoare. Liana Didilescu este autoarea unui joc cu imagini și cuvinte, sunete și lumini, în urma căruia se naște spectacolul, ce se vrea o metaforă a existenței și a artei. Ea nu pornește de la o poveste deja scrisă, cu personaje ce au un destin bine conturat, ci creează una. Construiește o situație dramatică pe care o îmbracă apoi cu vorbe, muzică și culoare. Pentru aceasta împrumută cuvinte de la Shakespeare (Hamlet și Regele Lear), acorduri din Bach (Patimile după Matei) și efecte cromatice de la Pieter Bruegel cel Bătrân (Cerșetorii). Pentru demersul ei regizoral rămân însă importante cuvântul și expresia scenică. Cu atât mai mult cu cât cele patru personaje ce prind viață sunt... actori. Mai bine zis, foști actori, încarcerați într-o realitate mizeră, deprimantă: niște cerșetori, fiecare având „tomberonul lui”. Posibilitatea evadării este anulată. Le rămâne doar refugiul în lumea iluzorie a rolurilor jucate cândva. Spațiul scenic, cel mai adesea nud, este însuflețit de fervoarea jocului actoricesc. Agitați, fără astâmpăr, cei patru caută în permanență o ieșire... Aleargă și se lovesc de pereți invizibili; mâini nesigure pipăie ziduri înalte. Momentele de pantomimă, răspătite cu aplauze, sunt cu ade-

FIECARE CU TOMBERONUL LUI, scenariu de Liana Didilescu ● TEATRUL DE STAT din ARAD ● Data reprezentației: 25 noiembrie 2000 ● Regia: Liana Didilescu ● Concepția plastică: Luminița Penișoară ● În distribuție: Alexandru Bairactaru, Bogdan Costea, Costin Gavază, Călin Stanciu.

★★

Foto: Onoriu Felea

vărat reușite. Forța lor sugestivă este întreținută pe toată durata spectacolului de mișcarea stilizată a interpretelor, de mimica expresivă, ce traduce în limbaj non-verbal sentimentul incertitudinii existențiale, dar care mai lasă loc, totuși, unui „poate, mâine...”. Aceste elemente teatrale alcătuiesc, de fapt, spectacolul. Ritmul îi este impus de dialogul scurt, bine punctat. Dar, cel mai adesea, cuvântul e suplinit de muzică, iar

lumina construiește cromatica decorului, tonurile imaginilor. Prin intermediul lor am resimțit, timp de aproape o oră, poezia unui univers dominat de deznădejde. Aflată încă la început de drum, Liana Didilescu a dovedit că înțelege forța pe care o au elementele specifice artei teatrale, dar și că are capacitatea de a le coase laolaltă într-un spectacol unitar.

Alina Mang